

YEREL YÖNETİMLERDE KATI ATIKLAR, AMBALAJ ATIKLARI YÖNETİMİ VE TUZLA ÖRNEĞİ

TUZLA BELEDİYESİ Temizlik İşleri Müdürü
Süleyman ÇETİNKAYA

s.cetinkaya@tuzla.bel.tr

0216 444 0 906 – dahili 4100

TÜRKİYE'DE TÜM YÖNLERİYLE
ATIK YÖNETİMİ PANELİ

Tuzla İlçemizin Genel Bilgileri

2015 yılında;

**Nüfusu 221 bin 620
kişi'dir.**

17 MAHALLE

10 BULVAR

287 CADDE

2.324 SOKAK

Cadde ve Sokak uzunluğu

805 km.'dir.

Ambalaj Atıklarının Toplanması

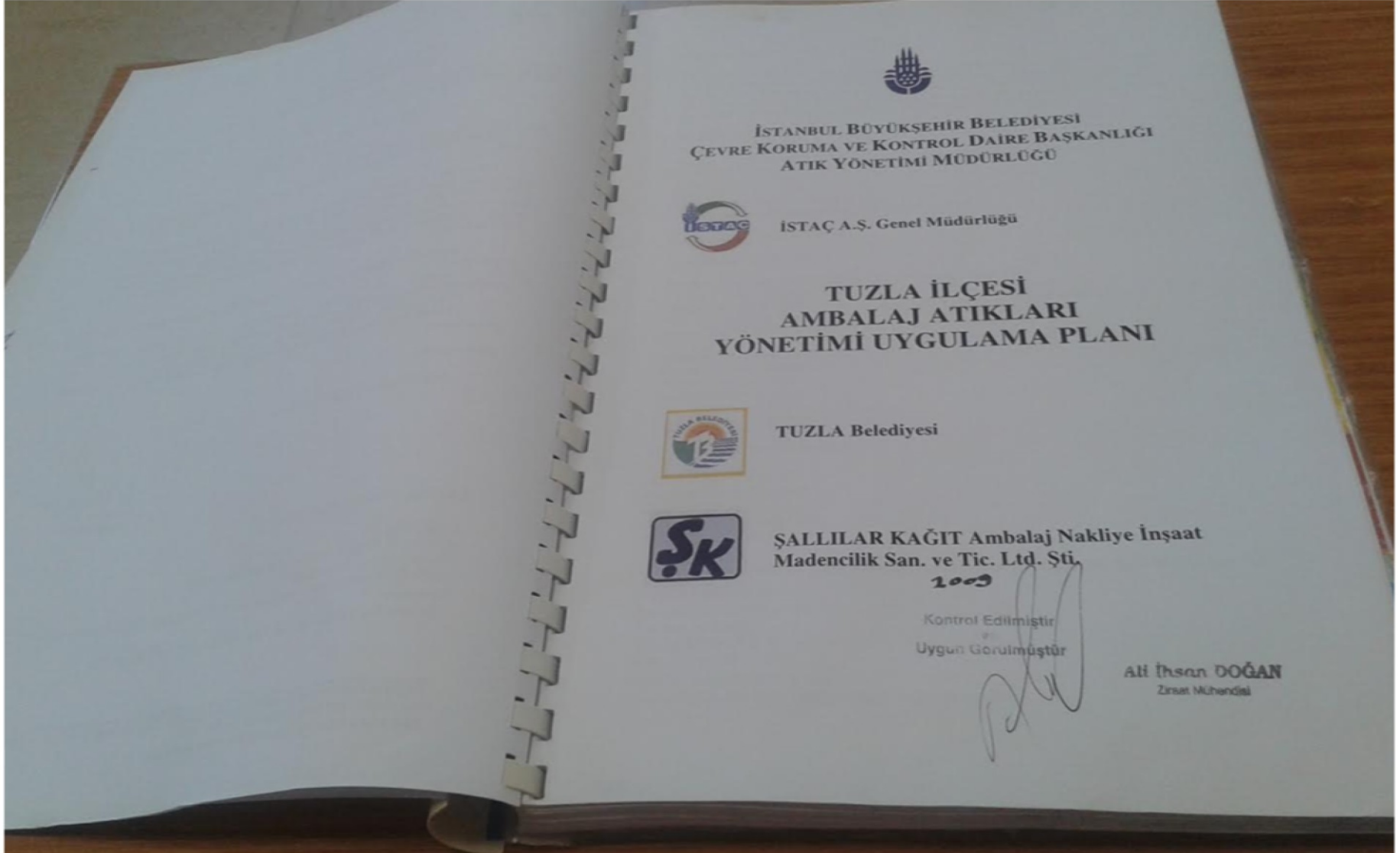
Tuzla İlçemizin:

Doğal kaynakların korunması, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda

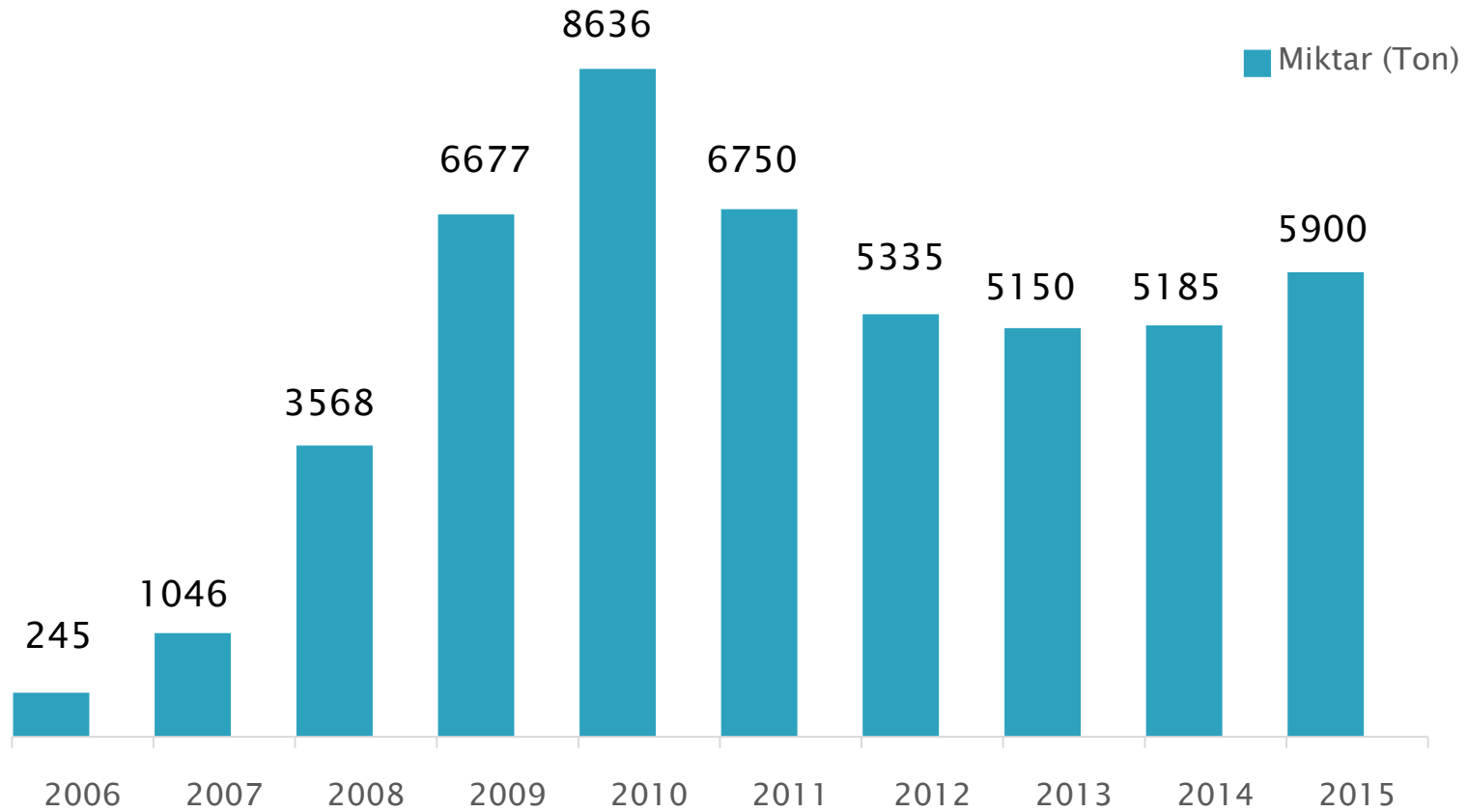
2872 Sayılı Çevre Kanununun 28035 sayılı Ambalaj Atıkları Kontrolü Yönetmeliğine Göre:

- 2006 yılından itibaren ambalaj atıkları toplanmaya başlamıştır.
- 2009 yılında Çevre Bakanlığı tarafından onaylanan **Ambalaj Atıkları Yönetimi Toplama Uygulama Planımız (AAYTUP)** çerçevesinde Çevre Bakanlığınca lisans almış sözleşmeli **Toplama Ayırma Tesisi (TAT)** ile çalışmalarımız devam etmektedir.

Ambalaj Atıkları Yönetimi Toplama Uygulama Planımız (AAYTUP)

İlçemiz 17 mahallesinde ambalaj atıklarının ayrı toplanması çalışmaları yürütülmektedir.

2006 yılından bu yana yapılan çalışmalar karşılığında toplam **45.952** Ton ambalaj atık toplanmıştır.

- ▶ Eski yönetmelik devam etseydi bugünkü toplanan *toplam atık ambalaj miktarı* olarak istatistiklerimizde görülecek rakam yıllık **10.300 ton** civarında olacaktı.
- ▶ Sanayicilerin kendi topladıkları kısım istatistiklerimize yansımamaktadır. Bu nedenle grafikteki miktar daha düşük görülmektedir.
- ▶ Kaldı ki istatistiklerimize yansımayan bu kısmın sanayiciler tarafından tam olarak toplandığıyla ilgili de elimizde bir veri bulunmamaktadır.
- ▶ İstatistiksel verileri tamamlama adına toplanan ambalaj atık verilerinin ulaşılabilirliği bu açıdan önemlidir. Bu konuya da yönetmelikle bağlayıcı bir madde getirilmelidir.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliđin amacı

a) Çevresel açıdan belirli ölçütlere, temel koşul ve özelliklere sahip ambalajların üretimi,

b) Ambalaj atıklarının çevreye zarar verecek şekilde doğrudan ve dolaylı bir şekilde alıcı ortama verilmesinin önlenmesi,

c) Öncelikle ambalaj atıklarının oluşumunun önlenmesi, önlenemeyen ambalaj atıklarının tekrar kullanım, geri dönüşüm ve geri kazanım yolu ile bertaraf edilecek miktarının azaltılması,

ç) Ambalaj atıklarının belirli bir sistem içinde, kaynağında ayrı toplanması, taşınması, ayrıştırılması konularında teknik ve idari standartların oluşturulması, ve bunlarla ilgili prensip, politika ve programlar ile hukuki, idari ve teknik esasların belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 - (1)

Bu Yönetmelik; evsel, endüstriyel, ticari ve işyeri olmasına bakılmaksızın yurt içinde piyasaya sürülen plastik, metal, cam, kağıt-karton, kompozit ve benzeri malzemelerden yapılmış bütün ambalajları ve bu ambalajların atıklarını kapsar.

Ambalaj Atığı Üreticilerinin Yükümlülükleri

Ambalajı tasarım aşamasından başlayarak, üretim ve kullanım sonrasında en az atık üretecek, geri dönüşümü ve geri kazanımı en kolay, en ekonomik ve çevreye en az zarar verecek şekilde üretmekle,

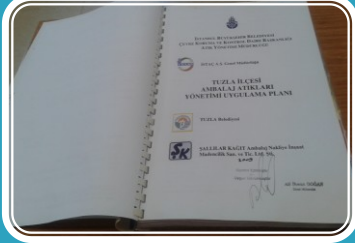
Ambalaj malzemesini tekrar kullanıma, geri dönüşüme ve/veya geri kazanıma uygun olacak şekilde tasarlamak, üretmek ve piyasaya sunmakla,

Ambalaj atıkları yönetimi kapsamında eğitim faaliyetleri yapmakla ve bu faaliyetlere katkıda bulunmakla,

Belediyelerin Görevleri

Ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması için ambalaj atıkları yönetim planını hazırlamakla

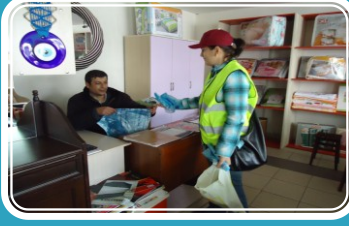
Ambalaj atığı yönetim planı doğrultusunda, çalışmalarını yürütmek, gerekli önlemleri almakla,

Ambalaj atıklarının evsel atık toplama araçlarına alınmaması için gerekli tedbirleri almakla,

Ambalaj atıklarının düzenli depolama sahalarına kabul edilmemesi için gerekli önlemleri almakla,

Ambalaj atığı yönetimi konusundaki sorumluluklarını, gerekli görmesi halinde, yetkilendirilmiş kuruluşla işbirliği içerisinde yürütmekle

Ambalaj atıkları yönetimi kapsamında, bu Yönetmelikle sorumluluk verilen taraflarla birlikte eğitim faaliyetleri yapmak ve katkıda bulunmakla,

Ambalaj atıklarının yetkili olmayan kişiler tarafından toplanmasını, taşınmasını, depolanmasını, geri dönüştürülmesi ve geri kazanılmasını önlemek amacıyla gerekli tedbirleri almakla

-Ambalaj atıklarının *kaynağında ayrı toplanması* esastır.

-Ambalaj atıklarının;
geçici faaliyet belgeli ve/veya
çevre lisanslı işletmelere **verilmesi esastır.**

Ambalaj atıklarının bu Yönetmelikte tanımlanan *toplama sistemi dışında bir yöntemle toplanması* ve **ayrılması** yasaktır.

Ambalaj atıklarının bunların dışındaki *kişi ve/veya kuruluşlar tarafından toplanması yasaktır.*

f) Piyasaya sürenlerin Yükümlülükleri,

Ambalajlı olarak piyasaya sürülen ürünlerin kullanımı sonucu ortaya çıkan ambalaj atıklarının;

- *kaynağında ayrı toplanmasını,
  - *ayrılmasını,
  - *geri dönüşümünü ve
  - *geri kazanımını sağlamak
  - *ve bu amaçla yapılacak harcamaları karşılamakla
- yükümlüdürler.

Ambalaj Atıkları Toplama Ayırma Tesisinden Görüntüler

TAHTA

COOP

COOP

COOP

COOP

COOP

HELIUM 8

Ambalaj Atık Toplama Ekibi

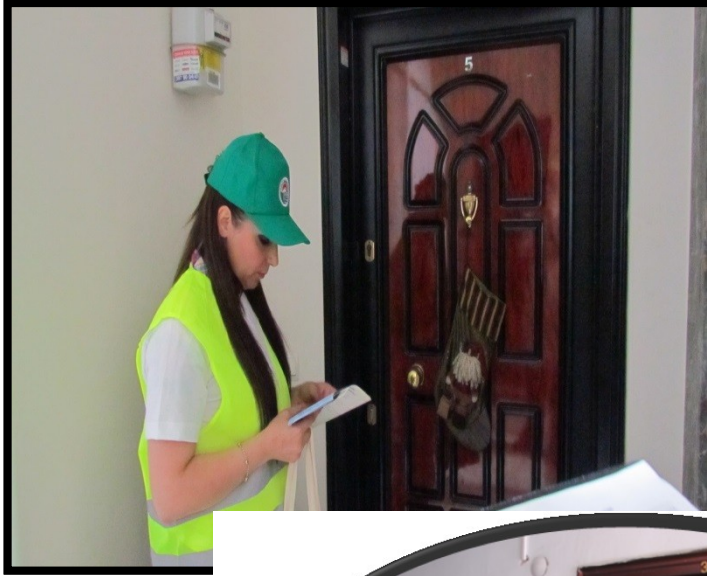

Geri Dönüşüm Bilgilendirme Faaliyeti

Belediyemizce geri dönüşüm konusunda bilgilendirme çalışmalarımız devam etmekte olup 2006 yılından bu tarafa 38.231 haneye bilgilendirme yapılmıştır.

Bilgilendirme aşamasında, öncelikli olarak, yönetici ve apartman görevlisine bilgilendirme yapılmakta daha sonra tüm katlar dolaşarak, tüm bina sakinlerine broşür ve poşet bırakılarak toplama günü belirtilmektedir.

Halkı teşvik etmek amacıyla, apartman ve sitelere geri dönüşüm konteyneri bırakılmaktadır.

Okullarda eğitimler verilmektedir.

Eko Okul Projelerine Katkılarımız

- EKO OKUL PROJELERİ KAPSAMINDA ÇEVRE BİLİNCİNİ OLUŞTURMAK İÇİN OKULLARIMIZA GEREKEN DESTEK VERİLMEKTEDİR.

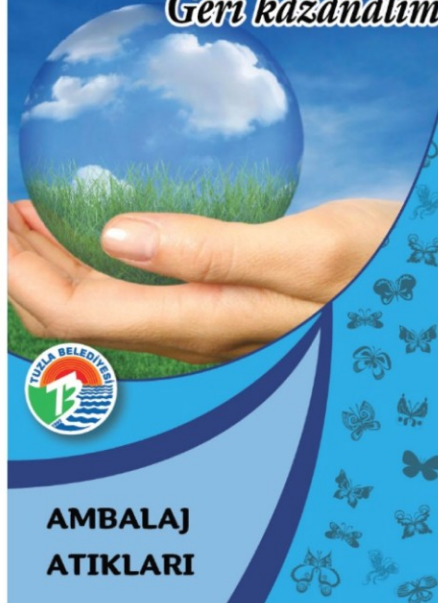
Broşürlerimizden

Tuzla Belediyesi çağrı merkezi
7/24 tüm vatandaşlarımızın
hizmetinde.

444 0 906
24
SAAT
ARAYABİLİRSİNİZ

*Atmayalım
Geri kazanalım*

AMBALAJ
ATIKLARI

*Dökmeyelim
Geri kazanalım*

1 Ton cam geri dönüşümü
100 litre petrol tasarrufu sağlar

1 Ton plastik geri dönüşümü
16 varil petrol tasarrufu sağlar

1 Ton metal geri dönüşümü
% 95 enerji tasarrufu sağlar

1 Ton kağıt/karton geri dönüşümü
17 ağacın kesilmesini engeller

1 Ton kompozit geri dönüşümü
9 ağacın kesilmesini engeller

S.O.S.

ATIK
YAĞLAR

Temiz Çevre Yeşil Doğa İçin
Atık Pilleri Toplayın

Çevrenizde pil kullananları broşürde
anlatıldığı şekilde davranmaya davet ediniz
ve onlara örnek olunuz.

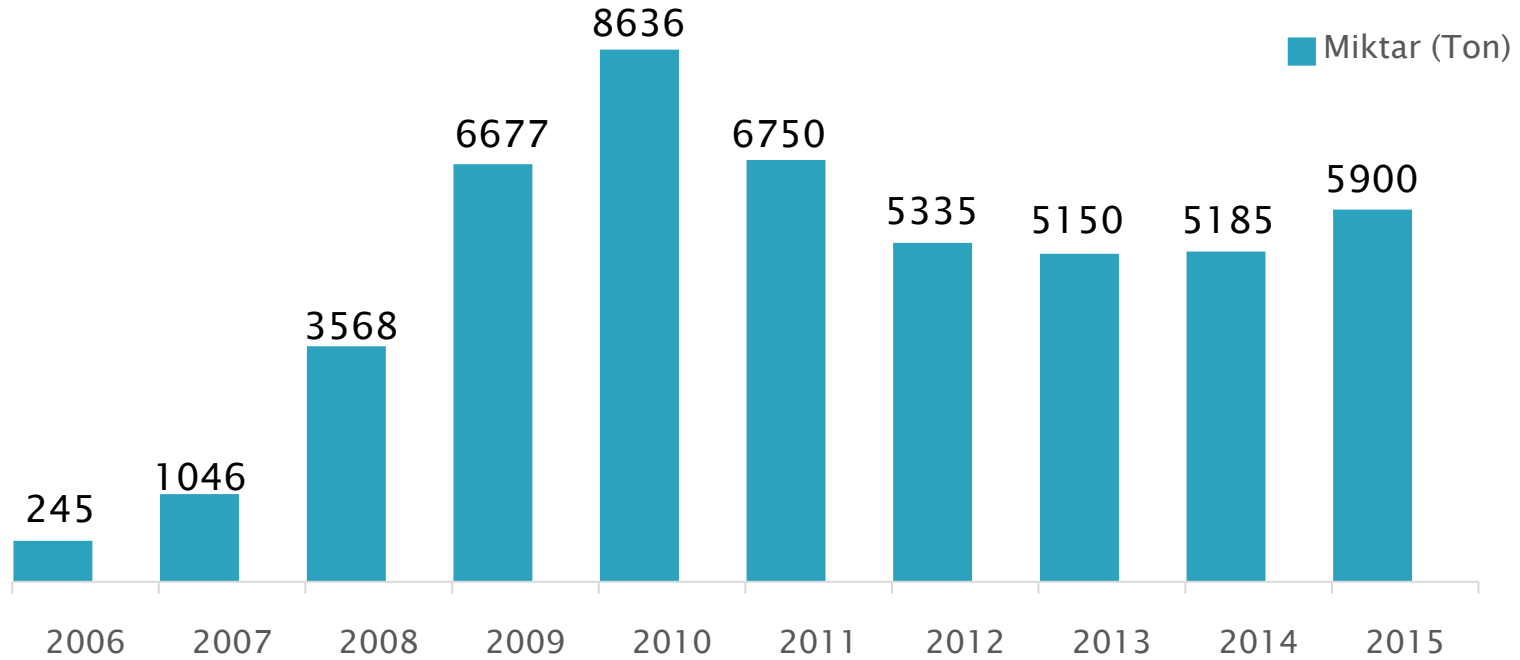
*Elektronik atık
Çöp değildir!..*

ELEKTRONİK
ATIKLAR

Bölgenin Atık Yönetim Uygulama Planı Grafiği

2011 yılında değişen yönetmelik ile ambalaj atık toplama miktarlarında ciddi düşüş gözlenmiştir.

Grafikteki düşüş sanayilerden kaynaklanan Belediyenin Atık Yönetim Sistemine dahil olmayan Ambalaj Atığı Verilerinden kaynaklanmaktadır. Bu verilere ulaşılabilirse aslında bölgedeki toplanan tüm ambalaj atığı miktarı takip edilebilir.

AMBALAJ ATIĞI TOPLAMA SİSTEMİNDEKİ AKSAKLIKLAR

1) 2011 yılında değişen 28035 sayılı Ambalaj Atıkları Kontrolü Yönetmeliği Kapsamında ;

'Organize sanayi bölgeleri yönetimleri, organize sanayi işletmeleri ve diğer sanayi işletmeleri, çevre kirliliğine yol açmayacak şekilde ayrı biriktirilen ambalaj atıklarını oluşturduğu noktada,

*çevre lisanslı, geçici faaliyet belgeli toplama ayırma tesislerine

veya **istemeleri halinde belediyelerin toplama sistemine bedelsiz şartı aranmaksızın verirler' denilmektedir.*

- ▶ ‘**Bedelsiz şartı aranmaksızın**’ ibaresi, mahkeme kararı ile çıkarılmıştır. Bu karar yalnızca, gösterilen tepkilere karşı alınmış yetersiz bir karardır.
- ▶ Atıklarını, belediyenin sistemine *istemeleri durumunda* verebilme seçeneği ile

2011 yönetmeliği sistem içerisinde lokomotif görevindeki sanayileri, belediyelerin toplama sisteminin dışına çıkararak,

İşler bir sistemin çöküşüne neden olabilecek bir durumla belediyeleri karşı karşıya bırakmıştır.

Çevre bilinci algısı *isteğe bırakılmayacak kadar ciddi* bir konudur.

** Ancak keyfiyete ve sanayicilerin isteklerine muhayyer bırakıldığı için bu kısım, bizim istatistiklerimizde yer alamamaktadır.

- ▶ Ayrıca Belediyelerin kaynak ihtiyacı için sanayilerden çıkan atıkların **Belediyelerin sistemine verilmesi gerekmektedir.** Belediyenin sözleşmeli toplama ayırma firması için de aynı durum geçerlidir.
- ▶ Bu kaynağı sanayilerden sübvansede edemeyen sözleşmeli firmalar bölgelerinde yeteri kadar aktif olamamaktadır.
- ▶ Bundan dolayı atığı üretene yasalarla daha çok **sorumluluk ve yükümlülük,** getirilmelidir.

2) Yönetmelikte

« Ambalaj atıklarının yönetiminden kaynaklanan her türlü çevresel zararın giderilmesi amacıyla yapılan harcamaların, ***bu atıkların yönetiminden sorumlu olan gerçek ve/veya tüzel kişiler tarafından karşılanması*** esastır » denir.

Buna göre;

Hanelere veya işyerlerinin ihtiyaç duyduğu Ambalaj Atık konteynerleri Belediye bütçesinden değil, belgelendirme ücretleri ile yetkilendirilmiş kuruluş ve lisanslı toplayıcı tarafından veya devlet eliyle karşılanması gerekmektedir.

Ancak ihtiyaç duyulan konteyner miktarı yeteri kadar karşılanamadığından,

Belediyeler, *bütçelerinden bu iş için bir pay ayırmak zorunluluğ*uyla karşı karşıya bırakılmıştır. Ayrılan pay **kanunlarla yasal hale** getirilmelidir.

Ayrıca **evre harcamalarına ülke çapında daha çok pay** ayrılmalıdır.

Atıkların toplanması ve çevrenin temiz olması için yeterli pay ayrılmadığı durumlarda;

- Ülke ekonomisine katkı sağlanamaz
- Geri dönüşüm yeterli ölçüde yapılamaz
- ▶ Geri dönüşümün sağlanamadığı durumlarda milli servet olan ambalaj atıkları evsel çöplerle karışabilir. Evsel çöpler için bertaraf yöntemi gelişemeyen gerekli yatırımların yapılamadığı bölgelerde vahşi depolama alanları çoğalabilir.
- ▶ Bu gibi yerlerde yeterli sayıda **transfer tesisinin yapımı da sağlanamaz.**

Atık Toplamada **sorumluluğun çoğu** Belediyelere yüklenmiştir.

- ▶ Ancak bunun *hangi kaynaktan* yapılacağı açıklanmamıştır.

- * İç Mekan kutuları
- * Dış mekan kutuları
- * Tanıtım Faaliyetleri
- * Eğitim Faaliyetleri
- * Bilinçlendirme Faaliyetleri
- * Çevre Zabıtası
- * Gerekli Yaptırımlar

3) Yönetmelikle Belediyelere; **okullara, eğitim ve hanelere bilgilendirme** yapma **yükümlülüğü** getirilmiştir. Bu yükümlülük Belediyelerce yerine getirilmesine rağmen

ülke genelinde konuyla ilgili eğitimler ve **çevre bilinci** oluşturmak üzere yapılan çalışmalar, yeterli olmamaktadır.

- ▶ Kamu spotları hazırlanmalı
- ▶ Okullarda çevre konulu dersler olmalı
- ▶ Reklam filmleri verilmeli
- ▶ Dizi ve filmlerde eğitici, bilgilendirici, gizli reklamlara yer verilmeli
- ▶ Her TV kanalında «Çevre Saati» olmalıdır.

Bu konulara ülke çapında, genel ölçekte değinilmesi elzemdir.

4) Üretici firmalar;

Geri Dönüşüm **MALİYETİNE ORTAKTIR.**

Sattığı malın değerinin belli bir kısmını *geri dönüşüm için* ayırmalıdır. Ya da geri dönüşüm için *belirli bir bütçe* ayırmalıdırlar.

Üretici firmaların **kanunlarla sorumluluğu** arttırılmalıdır.

**Depozito uygulaması yöntemi ciddi olarak incelenmelidir

**Depozito uygulaması her sahada hayata sokulmalıdır.

Ayrıca ;

- ▶ Son zamanlarda ülkemize dışarıdan hurda kağıt *ithal edildiği duyumları* mevcuttur.
- ▶ Hurda kağıt ithalatı, Ambalaj atıklarının toplanmasını *büyük ölçüde etkileyecek* unsurlardandır.
- ▶ Bunun önlenmesi için **gerekli tedbirler** alınmalıdır.

Atıkların Bertarafının Gerekliliđi ve Sürdürülebilir Çevre için Gerekli Yaptırımlar

Anayasanın 56. maddesi

«Herkes, *sağlıklı ve dengeli* bir çevrede **yaşama hakkına sahiptir**».

- Çevreyi geliřtirmek,
- Çevre sağlığını korumak,
- Ve çevre kirlenmesini önlemek,
devletin ve vatandaşların ödevidir.

Türk Ceza Kanununda Çevreye Karşı Suçlar

MADDE 181. Çevrenin kasten kirletilmesi

(1) İlgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak ve çevreye zarar verecek şekilde, **atık veya artıkları toprağa, suya veya havaya kasten veren kişi**, 6 aydan 2 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) **Atık veya artıkları izinsiz olarak ülkeye sokan kişi**, 1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) **Atık veya artıkların toprakta, suda veya havada kalıcı özellik göstermesi hâlinde**, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza 2 katı kadar artırılır.

(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin, **insan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye** neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıklarla ilgili olarak işlenmesi hâlinde, 5 yıldan az olmamak üzere hapis cezasına ve 1000güne kadar adlî para cezasına hükmolunur.

(5) Bu maddenin 2, 3 ve 4.fıkrasındaki fiillerden **dolayı** tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Çevrenin taksirle kirletilmesi

MADDE 182.- (1) Çevreye zarar verecek şekilde, atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya verilmesine taksirle neden olan kişi, adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu atık veya artıkların, toprakta, suda veya havada kalıcı etki bırakması hâlinde, 2 aydan 1 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(2) İnsan veya hayvanlar açısından tedavisi zor hastalıkların ortaya çıkmasına, üreme yeteneğinin körelmesine, hayvanların veya bitkilerin doğal özelliklerini değiştirmeye neden olabilecek niteliklere sahip olan atık veya artıkların toprağa, suya veya havaya taksirle verilmesine neden olan kişi, 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Gürültüye neden olma

MADDE 183. - (1) İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülöklere aykırđ olarak, **başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, 2 aydan 2 yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.**

Çevre Kanununun 28. maddesi Kirletenin sorumluluğu

- ▶ Çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenler *sebepl oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı* kusur şartı aranmaksızın **sorumludurlar**.

Çevre Kanununun 3/g maddesi

Kirleten Öder Prensibi

–Kirlenme ve bozulmanın *önlenmesi, sınırlandırılması, giderilmesi* ve *çevrenin iyileştirilmesi* için *yapılan harcamaların, kirleten veya bozulmaya neden olan tarafından karşılanması,*

Yetkili mercilerin gerekli tedbirleri almasını gerektiren haller (6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre),

Masrafların *kirletenden tahsil* edilmesi.

- ▶ Çevreyle ilgili yukarıda bahsi geçen **kanunların uygulayıcıları konusuna** yine yasalarla açıklık getirilmemiştir.
- ▶ Ceza ve yaptırımlar belirlenmiş ancak bu **cezaların kim tarafından uygulanacağı** tanımlanmamıştır. Konula ilgili **yetkilendirmeler yapılmamıştır.**

Ortak Öneriler;

- ▶ Katı atıkların geri dönüşümleriyle ilgili toplumun çevre konusunda bilinçlendirilmesi için *ülke genelinde geniş çaplı kampanyalar* yapılmalıdır.
- ▶ Kanun ve Yönetmeliklerde Atık Üreticisi ve Piyasaya Sürenlerle ilgili yaptırımlar arttırılmalıdır.
- ▶ (TAT) Lisanslı Bağımsız firmaların denetlenmesi gerekmektedir.
- ▶ Atık üreticilerinin, bölgede toplama yapan geri kazanım ve toplayıcı lisanslı firmaların sözleşmelerle **Belediyelerin Atık Yönetim Uygulama Planlarına katılmaları** konusunda yönetmeliklerle zorunluluklar getirilmelidir.
- ▶ Bölgede lisanssız firmaların toplama yapmaması için Bakanlıkça gerekli denetimler getirilmelidir.
- ▶ Çevre Harcamalarına devlet olarak daha çok pay ayrılmalıdır. Belediye bütçeleri buna göre düzenlenmelidir.

**Bizi Dinlediđiniz İçin
Teřekkür Ederiz.**

s.cetinkaya@tuzla.bel.tr

0216 444 0 906– dahili 4100